COMUNICAREA EFICIENTĂ ÎN PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE – PREMISĂ ESENȚIALĂ PENTRU SOCIALIZAREA PREȘCOLARULUI

EFECTIVE COMMUNICATION IN THE KINDERGARTEN-FAMILY PARTENERSHIP-AN ESSENTIAL PREMISE FOR THE SOCIALIZATION OF THE PRESCHOOL CHILD

Svetlana BRAGĂ,
Specialitatea Pedagogie și Tehnologii Educaționale Interactive, gr. MPTEI 2401,
Coordonator științific: **Liliana GROSU**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar ,,Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Comunicarea eficientă în parneteriatul grădiniță-familie reprezintă nucleul întregului proces de formare al preșcolarului atât la nivel cognitiv, cât și în calitate de entitate socială pregătită pentru viață. Pornind de la particularitățile preșcolarilor, în acest studiu am evidențiat mijloacele prin care copiii socializează, își dezvoltă abilitățile de comunicare și interacțiune și am pus un accent deosebit pe rolul comunicării dintre cadrul didactic și părinți, modul în care se poate realiza, precum și dimensiunile pe care se extinde. Doar printr-o comunicare eficientă putem influența pozitiv nivelul de socializare al preșcolarilor și dezvoltarea armonioasă a personalității acestora.*
Cuvinte-cheie: *comunicare, socializare, grădiniță-familie, parteneriat educațional*

Abstract: *Effective communication between kindergarten and family represents the entire preschool childs development process, both at the cognitive level and as a social being prepared for life. Strating from the particular characteristic of prechoolers, this study highlights the means through which children socialize, develop their communication between teachers and parents the ways in which it can be achieved,as weel as the dimensions it encompasses.Only through effective communication can we positively influence preschoolers level of socialization and the harmonious development of their personality.*
Keywords: *communication, socialization, kindergarten-family, educational partenership*

Preșcolaritatea este considerată o perioadă fundamentală în dezvoltarea individului, având o importanță crucială pentru succesul școlar ulterior și pentru formarea personalității de adult. În acest interval, implicarea părinților în viața copilului este esențială [3, p. 14] și tot de atât de esențial este și procesul de formare pe care îl proiectează și gestionează cadrul didactic.

Această etapă de vârstă reprezintă timpul educației primare a individualității, fiind perioada în care se cristalizează bazele relațiilor interpersonale și se structurează acele comportamente care indică un grad sporit de sistematizare a vieții psihice.

Dezvoltarea socială este un proces dinamic și ambivalent, în care copiii, pe măsură ce se integrează tot mai mult în colectivitatea socială, se afirmă concomitent ca personalități distincte. Procesul de însușire (internalizare) a normelor, valorilor și cunoștințelor comunității și societății poartă numele de socializare [4, p. 136] și se realizează prin comunicare participativă. Din firea lor, așa cum susțin studiile de specialitate:

- Majoritatea copiilor intră în perioada preșcolară ca indivizi dinamici, dornici de experiență și plini de entuziasm.

- Manifestă un interes crescut față de sine și față de mediul înconjurător, având o nevoie intensă de a explora, a analiza și a fi creativi. Sunt caracterizați de o curiozitate vie și de un puternic sentiment de mirare/ uimire.
- Doresc să stabilească relații armonioase cu adulții și cu egalii (colegii), fiind încântați de comunicare. Își dezvoltă încrederea, respectul de sine și autocontrolul. Adesea, aleg să lucreze în perechi sau în grupuri mici, unii dintre ei putând manifesta incipient aptitudini de lider.
- Se observă o evoluție a concentrării, tenacității, independenței și perseverenței. Cu toate acestea, pot opta uneori și pentru jocul solitar.
- Sunt atrași și se bucură de povești, rime și muzică, fiind entuziasmați de exersarea ritmurilor și a dansului.
- Preferă activitățile și distracțiile dinamice și devin din ce în ce mai independenți din punct de vedere fizic [3, p. 14].

Toate aceste activități sunt mijloace prin care copiii socializează, își dezvoltă abilitățile de comunicare și interacțiune.

Socializarea este un proces care debutează chiar din prima clipă a vieții și joacă un rol deosebit de important în anii preșcolari, când copilul începe să perceapă actul de comunicare ca mijloc de exteriorizare, de stabilire a contactului, înțelegând colectivitatea din care face parte.

Acest proces necesită participarea activă atât a adulților, cât și a copiilor. Părinții stabilesc așteptările privind comportamentul adecvat al copiilor, definind răspunsurile și, eventual, consecințele pentru anumite conduite. Copiii, la rândul lor, participă activ la acest fenomen. Ceea ce intenționează ei depinde, parțial, de modul în care analizează contextul în care se află și de aprecierea lor critică asupra informației considerate acceptabile [4, p. 136].

Socializarea reprezintă acțiunea fundamentală de transmitere a culturii și a organizării sociale către generațiile următoare, garantând astfel continuitatea, stabilitatea și perpetuarea societății. Pentru a putea participa la viața socială comună, copiii învață, în primul rând, limba maternă, își însușesc normele și valorile și preiau tradițiile comune. În acest fel, toți membrii societății recunosc aceleași valori și utilizează aceleași reguli în construirea relațiilor interpersonale și sociale [6, p. 67].

Pentru a se integra în societate, copiii trebuie să internalizeze categoriile sociale, rolurile, regulile și așteptările membrilor familiei și ale comunității. Circumstanțele favorabile pentru socializarea copilului sunt mediile sociale echilibrate. Socializarea eficientă asigură, de exemplu, că un copil care se identifică drept fată va însuși regulile de comportament considerate potrivite pentru fete, așa cum acest comportament este definit în cadrul grupului social respectiv. Pentru a înțelege cerințele acestui rol, copilul trebuie să dispună de anumite deprinderi și abilități [4, p. 136].

Comunicarea participativă dintre educator și familie asigură socializarea copilului, care debutează în prima copilărie, în familie și se dezvoltă pe tot parcursul vieții, prin încadrarea în diverse instituții de învățământ, dar și prin încadrarea în procesul de muncă.

Comunicarea educațională în parteneriatul grădiniță-familie reprezintă elementul cheie în socializarea copilului, astfel comunicarea poate fi stabilită de comun acord cu părinții prin:

- *Întrevederile individuale regulate:* Acestea servesc la examinarea progresului preșcolarului și la identificarea domeniilor de dezvoltare care necesită activități suplimentare simple, ușor de realizat acasă. Prin discutarea modului în care copilul „reacționează la variatele activități” recomandate, „părintele se simte implicat în viața puiului său” și constată continuitatea legăturii dintre „acasă“ și „la grădiniță“. Astfel, părintele inițiază diverse discuții referitoare la îngrijorările pe care le are, se simte valorificat în rolul său și se

concentrează pe monitorizarea copilului. Cadrele didactice pot evalua, la rândul lor, dacă abilitățile parentale necesită îmbunătățire și pot oferi diferite materiale pentru a-și crește cunoștințele și competențele parentale. Aceste întrevederi au, însă, un puternic caracter de intimitate.

- *Asistarea părinților la activități:* Părinții pot asista la activitățile din cadrul grădiniței, context în care preșcolarul „va percepe că este în siguranță în prezența părinților”, fiind astfel mai deschis spre explorare. În același timp, „se va realiza un transfer de abilități practice și cunoștințe, de la cadrul didactic spre părinte”, privind amenajarea zonelor, comunicarea eficientă cu copilul și supravegherea prudentă a acestuia într-o altă împrejurare decât cea familială.
- *Comunicarea la distanță:* „Comunicarea prin discuții telefonice sau prin email, ori prin intermediul site-ului instituției” este o formă utilizată frecvent în perioadele când părinții nu dispun de timpul necesar pentru a participa la toate întâlnirile organizate la grădiniță.
- *Întâlniri de grup tematice:* Organizarea unor „întâlniri de grup cu părinții” se referă la grupuri de familii care se confruntă cu aceeași problematică sau care au reușit să depășească probleme similare. Acest format permite schimbul de experiență și suportul reciproc.
- *Comunicarea imediată a informațiilor:* Oferirea de „noutăți” părinților în timpul aducerii și preluării copilului de la grădiniță are o „structură mai redusă” față de formele precedente. Astfel, „toată informația transmisă de la părinte și invers este centrată cu precădere asupra activităților preșcolarului” pentru întreaga zi petrecută în instituție sau acasă. Această ocazie scurtă este un prilej de dialog spontan, în care părinții și preșcolarii pot împărtăși momentele relevante ale zilei [1, p. 45].

Datorită parteneriatului grădiniță-familie, toți cei trei actori principali (familia, educatorii și copilul) „au de beneficiat”. Vom enumera unele din principalele avantaje atât pentru familie, copil, cât și pentru cadrul didactic.

Avantaje pentru membrii familiei

- Implicare activă și conștientizare: Părinții care „participă la activitățile din grupă” se percep ca fiind utili și susținători ai educației și devin „mai conștienți de funcțiile pe care le au” în dezvoltarea copilului.
- Dezvoltare a abilităților parentale: Mulți părinți (în special, cei cu un singur copil) pot avea dificultăți în gestionarea copiilor alintați, neprietenoși sau îndărătnici, deoarece aceștia nu au ocazia să interacționeze frecvent cu alți copii de aceeași vârstă (să se joace, să discute, să împartă jucăriile). Fiind în preajma copilului lor, adultul „învață cum să-l dezvolte în relație cu alți preșcolari” proveniți din diverse medii, naționalități sau etnii diferite. Părintele observă comportamentul și jocul, și, în consecință, „învață multe despre dezvoltarea și creșterea lui”.
- Relații sociale extinse: Adultul își cunoaște mai bine prietenii copilului, iar ulterior „între părinți se leagă legături durabile” de prietenie [2, p. 43].

Avantaje pentru educatori

- Sprijin și individualizare: „prezența unuia” sau doi „părinți în sala de grupă îl ajută pe educator” să particularizeze activitatea, să lucreze în grupuri mai mici și să „acorde mai mult timp” fiecărui copil.
- Observarea comportamentelor parentale: Educatorul poate „observa” dacă „părinții realizează sarcina/sarcinile în locul copilului”, dacă se implică în clarificarea problemelor sau îl lasă să încerce mai întâi singur; de asemenea, poate „observa dacă îi stimulează inițiativa” sau nu.

- Culegerea de informații culturale și personale: Educatorul află „lucruri importante despre manifestările culturale ale familiilor, despre aptitudinile, abilitățile și pasiunile părinților”, informații care pot servi ulterior la realizarea sarcinilor educaționale [2, p. 44].

Avantaje pentru copil

- Individualizare și cooperare: „Prezența adulților în grupă” contribuie la „particularizarea activităților”, oferind „timp mai mult pentru fiecare copil” și facilitând structurarea activităților de învățare-instruire prin cooperare.
- Securitate emoțională și răspuns rapid: Copilul se simte în siguranță prin faptul că „se reduce timpul de așteptare”, este auzit imediat și „i se răspunde la diferite întrebări” [2, p. 44].

În fond, comunicarea dintre familie și cadrul didactic se realizează pe mai multe dimensiuni care corelează între ele și asigură socializarea copilului:

Dimensiunea informativă

Rolul acestei dimensiuni constă în calitatea, cantitatea, forma și conținutul informației care este transmis. Cadrul didactic trebuie să-ți asume responsabilitatea de a informa corect, la timp, pentru a se putea interveni în timp rezonabil, dacă este cazul. Informația comunicată trebuie să vizeze activitatea de dezvoltare a copilului, modul în care se implică în activitățile desfășurate, reușita acestuia, comportamentul și alte aspecte relevante pentru dezvoltarea armonioasă a copilului. Această dimensiune se poate realiza și în direcție inversă, de la părinte spre cadrul didactic, însă scopul rămâne același.

Dimensiunea de poziționare

Din această perspectivă se definesc rolurile și pozițiile partenerilor în procesul de comunicare. Atât cadrul didactic, cât și părintele trebuie să-și cunoască poziția sa în raport cu celălalt, dar și cu copiii, cu managerul instituției, cât și cu personalul angajat. Această poziționare corectă contribuie la menținerea unui echilibru în comunicare și la evitarea conflictelor sau a suprapunerilor de responsabilități. Astfel, cadrul didactic își valorifică expertiza pedagogică, iar părintele își aduce contribuția prin cunoașterea copilului și implicarea afectivă, creând împreună un parteneriat bazat pe respect reciproc, încredere și colaborare eficientă.

Dimensiunea de mobilizare

Comunicarea are rolul și de mobilizare a colectivului de părinți pentru anumite acțiuni benefice pentru desfășurarea activităților din grădiniță. Actul de comunicare este întotdeauna o tentativă de influențare a celuilalt. Propunându-i celuilalt o idee/ o activitate, cadrul didactic lansează o informație despre activitatea propusă la care celălalt va trebui să se poziționeze prin accept sau refuz, dar urmărindu-se binele copilului.

Dimensiunea relațională

Orișice proces de comunicare presupune un act de relaționare, mai ales dacă vorbim de parteneriatul grădiniță-familie. În timpul relaționării dintre partenerii procesului instructiv-educativ apar numaidecât sentimentele de simpatie-antipatie, acceptare-neacceptare, atragere-respingere. Toate acestea sunt determinate de o mulțime de factori, precum stilul de comunicare adoptat, nivelul de empatie și deschidere, experiențele anterioare de interacțiune, valorile și convingerile personale, așteptările reciproce, climatul emoțional al mediului educațional, precum și modul în care sunt gestionate diferențele de opinie sau eventualele conflicte, toate contribuind la conturarea calității relațiilor și a eficienței colaborării. În acest mod, comunicarea aduce relația grădiniță-părinți de la esență la existență.

Dimensiunea normativă

Nu poți comunica fără a te afla într-un sistem minim de reguli împărtășite. Aceste reguli țin de actele normative existente în instituție fie la nivel de întreg sistemul educațional,

fie la nivel de instituție, în particular, dar ele trebuie comunicate și respectate. Normele se deduc și din principiile de viață pe care le au partenerii de comunicare. Unele legi/ norme sunt scrise, altele nescrise, dar funcționează cu toată puterea de exersare.

Dimensiunea instructiv-educativă

Comunicarea în acest sens reprezintă nucleul procesului de învățământ, reunind transmiterea de cunoștințe (instruire) ce contribuie la formarea personalității, valorilor și atitudinilor (educație). Cea mai mare parte a timpului petrecut în instituțiile preșcolare trebuie să fie axată pe dimensiunea instructiv-educativă, deoarece această perioadă reprezintă o etapă fundamentală în formarea deprinderilor de bază, a limbajului, a capacităților cognitive și socio-emoționale ale copilului, constituind temelia dezvoltării ulterioare și facilitând integrarea armonioasă în mediul școlar și social.

Dimensiunea etică

Aceasta reprezintă ansamblul de valori, norme și principii morale care ghidează comportamentul, deciziile și acțiunile umane sau organizaționale, evaluându-le prin prisma binelui, dreptății și responsabilității. Tot ce promovează cadrul didactic, cât și părintele trebuie să trează filtrul eticii, să fie corect, onest și să nu pună în lumină negativă atât propria personalitate, cât și personalitatea partenerilor de comunicare.

Așadar, printr-o înțelegere armoniasă a atribuțiilor fiecărui partener implicat în formarea personalității în devenire – a copilului, va fi posibilă pregătirea acestuia pentru viață, pentru planul individual, dar și cel social.

Bibliografie:

1. Boca C. (coord.), Bucinschi M., Popescu C., Stativă E., *Să construim împreună cei 7 ani... de-acasă*. Bucureşti, Educaţia 2000+, 2009.
2. Chit A., *Parteneriatul grădiniţă-familie şi colaborarea educatoarei cu părinţii.* În: Revista *Educatres* 2016, nr. 9, p. 40-45.
3. Clichici V. ș. a., *Cadru de referință al educației timpurii în Republica Moldova*, Chișinău: Lyceum, 2018.
4. Kelemen G., *Pedagogia învăţământului primar şi preşcolar*, Arad, Editura Universităţii „Aurel Vlaicu”, 2012.
5. Schifireț C., *Sociologie*. Ed. a 3-a, București, Editura Comunicare.ro, 2004, disponibil pe: http://elibrary.snspa.ro/wp-content/uploads/2020/04/Sociologie.pdf.